

Clarissimo ac doctissimo Viro

F. Th. Welcker,

Professori Bonnensi, cet. cet.

Franciscus M. Avellinius

S. P.

Quum Tu, Clarissime ac Doctissime Vir, praeclarae eruditionis, ac bonis artibus imbuti ingenii copias, quibus polles, amplissimas ad archaeologiae ornamentum summa cum laude confers, tum ceteros, Nominis Tui cultores, humaniter hortaris ut idem ingredi iter haud pertimescant. Quam Tu voluntatem quoniam et erga me quoque significare consuevisti, coepi iam cupiditate flagrare, ut si minus pro eo ac mereris, pro viribus certe meis satis ei facerem. Et sane opportuna data est nuper occasio aliquid moliendi, quod apud Te, summum ac perfectum iudicem, haud plane improbari posse confido. Occurrit enim mihi ἀνέκδοτος quantivis pretii graeca epigraphe, βουστροφηδόν in argenteo quadrangulae atque oblongae figurae frustulo caelo insculpta; eaque haud indigna visa est, quae in lucem proferretur. Eius itaque ἐκτυπον ad Te mitto, accuratissime ipsam epigraphen cera exceptam exhibens; ita ut, quod facile intelligitur, quae in illo a dextra ad sinistram decurrit inscriptio, in hac ad dextram a sinistra procedat, et contra.

Nobile id *κειμήλιον* in Posidoniae, vetustissimae ac celeberrimae urbis, reliquiis inventum ferebatur, effosso scilicet sepulcro, unde illud cum nonnullis aliis monumentis prodiit. Id mihi vel eam ob causam verisimile videtur, quia et dorica dialectus et forma litterarum vetustioribus Posidoniarum numis plane sit congruens, eique adeo urbi domesticum prodat monumentum.

Litterarum vim ac potestatem si expendas, nullo negotio hanc esse epigraphen deprehendes, recentiori litterarum forma expressam:

ΤΑΣ ΘΕΟΤΣ ΠΑΙΔΟΣ Ε[Ι]ΜΙ

Sed huius epigraphes sensus haud omnino perspicuus: et nodus sane Te vindice dignus. Haeret praecipue aqua in voce ΘΕΟΤΣ, pro qua frustra dubitaveram initio an ΘΕΟΙΣ esset legendum, dorice nempe pro ΘΕΟΤΣ, a proprio forte matris nomine, ut *Χαρικλοῖς*, quod apud Pindarum servatur. 1) Sed quum forma τοῦ Ι (Ϛ), ut in numis Posidoniae vicinarumque urbium, sic et in nostra epigrapha, longe sit alia; ipsissimum vero T eadem forma expressum sit in prima voce ΤΑΣ; patet plane epigraphes scriptorem ΘΕΟΤΣ dedisse non ΘΕΟΙΣ. Quid vero sub ea voce lateat, nemo omnium, potius quam Tu, divinaverit. Memini quidem a Macedonibus inseri τὸ T ante Σ aliquando: itaque ἀβροῦΤεΣ teste Hesychio, pro ὄφροῦς, et ἈρανΤίΣιν pro Ἐρινύσι dicebant: 2) quod fecisse videntur ut major sibi pronuntiationi vis adderetur. Eademque, opinor, de causa, in plurium vocum initio, si Eustathio fides, τὸ Ζ, duplex nempe pro simplici Σ elementum, usurparunt ipsi vetustiores; 3) qua de re extat, Luciano auctore, lepidissima τοῦ Σ apud voca-

1) Pyth. Od. IV v. 182. Vide Maittair, de dial. p. 182 et Matthiae grammat. §. 79. Servatur saepius communis forma, e. c. Κλειούς. Nem. III, 145. Αιτούς Nem. VI, 64. Αούς ib. 89. Ἀργούς Pyth. IV, 329. Sic quoque apud Theocritum Μελιξούς, II, 146, Μυτρούς, VII, 97; apud Moschum Ἀούς, III, 43, cet.

2) Kocu ad Corinth. de dial. p. 338 Schaeef.

3) Ad Iliad. B p. 217 et 228.

les iudices conquestio. 4) Quae si satis esse videbuntur ad explicandum insolens hoc $\Theta E O T \Sigma$, latens sub ea voce habebis doricum $\Theta E \Omega \Sigma$, i. e. $\Theta \epsilon \omicron \upsilon \zeta$, *Theonis* nempe, ut $\Lambda \chi \omega \zeta$ pro Ἡχοῦς apud Moschum, 5) cuius Theonis filiae se esse affirmat vel imago, vel si quid aliud fuit, in quo insertum atque inclusum erat litteratum argenteum frustum. *Theo κούριον* mulieris nomen haud absurde dici posse videtur, et forma tantum a *Theano* diversum, quod et in mythicis et in historicis narrationibus percelebre, nostrisque his in regionibus praecipue novimus usurpatum. 6)

Plura addere de forma litterarum vix necessarium. Genuinam esse ac germanam vetustiorum inscriptionum ipse vides; itaque ut in numis, forma $\tau \omicron \upsilon \Sigma$ (*M*) accurate ab affini $\tau \omicron \upsilon \mu$ (*M*) distinguitur. Rarior forma $\tau \omicron \upsilon \Theta$ angulosa, vel quadrati: quae tamen in vetusto titulo a Rosio edito 7), et quem repetit cl. Boeckhius, 8) recurrit: frequentior est eiusdem elementi forma rotundior. 9)

Sed plura iam mitto. Habes, puto, monumentum sat dignum, quod in ceterorum remotiorem vetustatem redolentium numerum referatur: habes, quod eruditione Tua exornes, et in *ἀρχαιολογίας* usum illustres. Me observantissimum Tui ama, quod facis, et Vale.

Scribendam Neapoli postridie Kal. Aprilis cIϞIϞcccccxxv.

4) In iudic. vocal, p. 61. tom. I. edit. Bipont.

5) Idyll. 5 v. 1. Vide Maittair. de dial. p. 182.

6) Crotoniatem Theanonem facit Suidas s. v. et Didymus apud Clem. Alex. Strom. lib. I. item Diogenes Laert. lib. VIII. segm. 42. Alteram metapontinam novit idem Suidas. Vide Menag. ad laudatum Laertii locum, et in historia mulierum philosophar. Segm 79 seqq. Theano Metaponti Icariae regis uxor memoratur Hygino fab. 186. Occurrit nomen et in Phalarideis epist. 139, 140, 143 Lennep. Mitto ceteras Theanones apud Homerum aliosque memoratas.

7) Pag. 65 tab. 7.

8) Corp. inscript. tom. I pag. 886.

9) Boeckh. l. c. n. 1, 2, 6, 7, 8, 9, 10 passim.

Obtemperandum est Viro doctissimo, qui nostram quoque de insigni titulo sententiam accipere voluerit, quamvis tam simplex est et obvia, quam proferemus, explicatio, ut a reconditionis, qua suam editor egregius instruit et expolivit doctrinae copiis, nimium quantum abhorreat. Et fortasse abiectum est non sine gravioribus rationibus ab illo, quod a nobis, quum statim in id incidissemus, utpote non e longinquo petendum, praepropere arreptum, pro solutione aenigmatis epigraphici probabili offertur. At etiam si χαλκεία demus χρυσείων, vel aenea Viro clarissimo, monumenti recens effossi notitiam cum Germaniae philologis liberaliter communicanti, declarabunt promptum ad commercia ineunda studiorum animum; et licet sperare fore, ut alia, non quidem aurea, sed aliquanto certe minus viliora, ut primum oblata fuerit occasio, retribuamus. Putaveram autem in lamella non proprium aliquod muliebri nomen exhiberi, sed *Proserpinam* significari, quae τῆς Θεοῦ παῖς recte proprieque videtur dici. Quum enim mater et filia coniunctae vel αἱ μεγάλαί Θεαί appellari soleant — ut apud Sophoclem in Oedipo Col. 685 (ubi graviter errat alter Scholiastarum, cf. Clem. Al. Paedag. II, 8, 72 p. 78 Sylb.), in epigrammate Methapi apud Pausaniam IV, 1, 5, qui eodem et ipse nomine utitur IV, 1, 4. 2, 4. VIII, 31, 1 — vel αἱ Θεαί, αἱ Θεοί, τῶ Θεῶ (Aristoph. Plut. 1007, Plat. Axioch. §. 20, Andocid. de myster. p. 17 Reisk. Dionys. de arte rhet. p. 245 Reisk. Athen. V p. 215 d), eadem quum distinguerentur, non potuit quin ad matrem transiret illud ἡ Θεός, sive ἡ μεγάλη Θεός, quo nomine Ceres insigniri solet in inscriptionibus, et formam quidem ἡ Θεός prae altera Θεὰ etiam Atticis placuisse Valckenarius observat ad Hippolytum 53. Iam quae inter ΘΕΟ (Θεῶ) et ΠΑΙΔΟΣ adiectae sunt litterae ΤΣ, iis παιδός, sive Κόρης, epitheton coniunctio inesse ΤΡΙΣΕΜΝΩ, τρισέμνου. Novum quidem hoc est compositum, sed eorum ex genere, quorum numerus infinitus est,

et in Graecorum lingua minus fortasse quam in alia quacunque certis circumscriptus finibus. Qui cum assueti essent vocabulis qualia sunt *τριάθλιος, τριπόθητος, τρίλλιστος, τρίδουλος, τρίπορνος, τρισέχθιστος, τρισμύκαρ, τρισάγιος* et sexcenta alia, quis dubitet eodem modo etiam *τρίσεμνος* potuisse formari? Ceres autem *σεμνή* θεός appellatur in ipso hymno Homérico v. 1. Ceres et filia in eodem v. 486 sunt *σεμναί τ' αἰδοαί τε*, atque ita in Orphicis hymnis Ceres *σεμνή* XXXIX, 2, itemque Proserpina XXVIII, 10, quamquam *αἰ σεμναί θεαί* proprie Eumenides dictae sunt. V. Bast. Epistol. Crit. p. 104. Meinekius ad Menandr. p. 546. Sed hoc levius ad rem nostram, potuisse et Cererem *τρίσεμνον* appellari, et eius filiam; accedit, quod paullo gravius est, frequens in deorum praedicationibus et in superstitionis sermone adiectivorum compositorum usus, adaucta praeposito aliquo verbo significatione et corroborata. Sic Ceres in eodem illo hymno Homérico v. 211 dicitur *πολυπότνια*, ubi quod Tyrwhittus coniecit, probavitque Porsonus (*Tracts* p. 101), *πίε πότνια*, si me audis, non eo certe commendabis, ut non antiquam illam esse vocem dicas, quum quid in sacris antiquum sit, quid non, ex heroica poësi non debeat diiudicari. Mulierculae Alexandrinae apud Theocritum XV, 86 Adonis est δ *τριφιλάτος*. Bacchi nutrici in vase Siculo nuperrime eo edito in Monumentis Instituti archaeolog. II, 17 adscriptum est nomen *ΑΡΙΑΓΝΕ*, quod idem valet ac *Τρισάγνη*, neque magis quam *τρίσεμνος* in libris veterum superstitionibus invenitur. Ex quo Nymphae Bacchicae cognomine, quum ex Diarrio Italo *Giornale delle lettere ed arti* 1823 fasc. 8 p. 257 mihi in notitiam venisset, in titulo Eleusinio restitui in Sylloge Epigramm. Graec. p. 178:

Δημητρός τε χάριν [πολύ]γενον γ', ἡπιό[δωρου].

Unum est, in quo erunt, qui offendantur, siglae usus in titulo tam antiquo. At non dubito, quin, perlectis quae ab Ed. Corsinio in Notis Graecorum p. XV s. contra magnum

Maffeiū disputata sunt, aliter plerique de hac re sint sensuri. Adducuntur enim ab illo monumenta aliquot, in quibus siglae extant non ad Romanorum imitationem revocandae, numus regis Amyntae, qui Olymp. LXIII, 1 regnare coepit, in quo litteras *BAMI* significare Corsinius putat βασιλέως Ἀμύντου Μακεδόνων, nobis βασιλέως ἈΜΙΝΤΟΥ legendum videtur, tum marmor Atheniense Olympiadis octogesimae, in quo τριεραρχῶν decurtatum est *TPIE*, et aliud Ol. centesimae primae, cuius quas litteras habet praepositas *E. Θ.* eas ἐπικουρίους θεοῖς ratione certa interpretatur Boeckhius in Corp. Inscr. Graec. Vol. I. p. 255. Non prorsus adsentior iis, quae addit Vir praestantissimus: »Hic ipse notarum usus scribendique ratio facile ex aeneis ipsis marmoreisque Graecorum tabulis ostendi posset, si plura id genus monumentorum nostris hisce temporibus haberentur; neque ea, quae supersunt, brevissima forent, aut solam plerumque nominum seriem continerent, in quibus certe exarandis exprimendisque contractior illa scribendi methodus commode feliciterque usurpari non poterat. Quandoquidem tamen in antiquissimis etiam brevibusque Graecorum titulis notae quaedam, siglae vel contractiones occurrunt, facile exinde coniecere vel inferre quis poterit, alia quoque vocum compendia iis temporibus usurpari consuevisse, quamvis eadem aut parcius, aut in prolixioribus solum titulis adhiberentur.« Non in prolixioribus inscriptionibus, quantum ex satis magno, quem hodie novimus, earum numero statuere licet, Graeci antiquiores vocabula qualiacunque decurtarunt, sed in brevissimis et in spatium arctissimum inclusis non mirum est si in quibusdam formulis vulgaribus, deorum epithetis consuetis compendio usi sunt, qui nomina etiam civitatum, deorum et magistratum monogrammaticis in numis, et in gemmis heroum nomina aliquot litteris, quum spatium non caperet omnes (ut *ΠΑ* pro Παλαμήδης), indicare soliti sint. Sigla *TΣ* ad eam pertinet classem adiectivorum, in quibus fere regnat posterioribus

seculis siglarum usus, quales sunt *ΑΓ*, *ἀγία*, *ΑΓΙΩ*, *ἀγιώ-
τατος*, *ΕΤΣ*, *εὐσεβής*, *ΚΡΑΤ*, *κράτιστος*, *ΜΕ*, *μέγιστος*,
ΣΕΒ, *σεβαστός*, et simillima est compendio *ΝΡ*, *νεώτερος*.
Nolui autem ponere *τῆς σεμνῆς*, quia neque Ceres dicebatur
ἡ Θεὸς ἡ σεμνή, sed vel *ἡ Θεός* vel *ἡ σεμνή Θεός*, neque
apta esset nominis *Κόρη* periphrasis, vel integra potius eius-
dem forma, *τῆς Θεοῦ τῆς σεμνῆς παῖς*, quum aptissima sit,
τῆς Θεοῦ παῖς, *τῆς Θεοῦ τρίσεμνος παῖς*. Praeterea proba-
bilis est, epitheton ipsi, cui donarium destinaretur, deae,
quam matri eius, additum fuisse. Donario enim alicui Pro-
serpinae dedicato, nisi egregie fallimur, affixa fuit lamella
in sepulcro inventa. Cererem Posidoniae numi repraesentant
apud Mionnetum Vol. I. p. 166. Supplem. T. I p. 308 s. et
Proserpinam, cuius omnes intrandum manet sanctum limen,
per universam Graeciam omnes fere coluerunt et disiunctis-
simarum urbium incolae.

F. Th. Welcker.
